

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Numan Kurtulmuş* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznür Birtin
Hakkari Milletvekili

Kuzey ve Doğu Suriye'de yer alan Kobani kenti, modern Orta Doğu tarihinde yalnızca bir askeri savunma hattı değil; aynı zamanda uluslararası güvenlik süreçleri, yerel demokrasi deneyimleri ve halkların kolektif direnişi açısından simgesel bir kırılma noktasıdır. Kobani'nin 26 Ocak 2015'te IŞİD'den kurtarılması, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin uluslararası güvenliğe ilişkin kararlarıyla uyumlu biçimde yürütülen çok taraflı iş birliği ile yerel toplumsal direncin kesiştiği tarihsel bir moment olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle Kobani, yalnızca bir kent değil; uluslararası güvenlik mimarisinin sahadaki önemli örneklerinden biri olarak ele alınmalıdır.

Bununla birlikte bugün Kobani, fiili, sistematik ve süreklilik arz eden bir kuşatma rejimi altında bulunmaktadır. Elektrik, içme suyu, yakıt, gıda ve sağlık hizmetlerine erişimin engellenmesi; kentte yaşayan sivilleri yaşam hakkından yoksun bırakmakta, özellikle çocuklar, yaşlılar ve hastalar açısından telafisi mümkün olmayan sonuçlar doğurmaktadır. Bu durum, klasik bir güvenlik tedbiri olarak değil; yaşamı hedef alan yapısal bir baskı ve zorlayıcı siyasal araç olarak tezahür etmektedir.

Uluslararası insancıl hukuk literatüründe kuşatma yoluyla sivillerin temel ihtiyaçlara erişiminin engellenmesi, kolektif cezalandırma kapsamında değerlendirilmekte ve açık biçimde yasaklanmaktadır. 1949 Cenevre Sözleşmeleri ve ek protokoller, çatışma hâllerinde dahi sivillerin korunmasını mutlak bir norm olarak düzenlemiştir. Dolayısıyla Kobani'de uygulanan kuşatma, yalnızca bir ihlal değil; süreklilik kazanan ağır bir hukuk dışılık hâlidir. Bu bağlamda kuşatmanın kaldırılması, insani bir çağrıdan öte, bağlayıcı bir hukuki zorunluluktur.

Uluslararası Göç Örgütü (IOM), Associated Press (AP), Reuters, Die Zeit, Il Fatto Quotidiano ve benzeri saygın kaynakların aktardığı veriler; Kobani'de yaşananların geçici ya da istisnai olmadığını, kurumsallaşmış bir insani kuşatma düzenine dönüştüğünü ortaya koymaktadır. Zorunlu göçler, sağlık sisteminin çökmesi ve çocuk ölümleri, kuşatmanın toplumsal dokuyu hedef alan sonuçlarını açık biçimde göstermektedir.

Kuşatma olgusu yalnızca insani sonuçlar üretmemekte; aynı zamanda Suriye'de barışın, siyasal çözümün ve toplumsal uzlaşının önünü yapısal olarak tıkamaktadır.

Siyasal bilimler literatüründe yaygın biçimde kabul edildiği üzere, kuşatma ve abluka rejimleri müzakereyi değil, radikalleşmeyi ve çatışma sarmalını besler. Bu nedenle Kobani kuşatmasının kaldırılması, Suriye'deki geçici yönetimin diplomatik yollarla ikna edilmesini de içeren, barışçıl çözümün ön koşullarından biridir.

Bu tablo, Türkiye'de yürütüldüğü ifade edilen barış ve demokratik toplum süreciyle doğrudan bağlantılıdır. Sınırın hemen ötesinde Kürt sivillerin kuşatma, açlık ve ölüm tehdidi altında yaşadığı bir ortamda; Türkiye'de güvene dayalı, kalıcı ve kapsayıcı bir barışın inşası mümkün değildir. Barış süreçleri yalnızca iç politik düzenlemelerle değil, komşu coğrafyalardaki çatışma pratikleriyle kurulan etik ve politik tutarlılıkla güç kazanır.

Türkiye Cumhuriyeti, coğrafi konumu, diplomatik kapasitesi ve sahadaki aktörler üzerindeki etkisi nedeniyle, Kobani kuşatmasının kaldırılmasında belirleyici bir rol oynayabilecek sınırlı sayıdaki aktörlerden biridir. Türkiye'nin Gazze bağlamında savunduğu “ablukanın kaldırılması”, “insani koridorların açılması” ve “sivillerin korunması” yönündeki normatif tutum, uluslararası alanda ahlaki ve hukuki bir pozisyon olarak sunulmuştur. Bu normatif çerçevenin Kobani için işletilmemesi, dış politikada ilkesel tutarlılık sorununu derinleştirmektedir.

Bu bağlamda Mürşitpınar Sınır Kapısı'nın, yalnızca insani yardımların geçişine açık olacak şekilde derhal açılması; kuşatmanın fiilen kırılması açısından stratejik bir eşik niteliğindedir. Kapının kapalı tutulması, kuşatmanın idari ve fiili unsurlarından biri hâline gelmiştir. Kapının açılması ise Türkiye'nin, çatışmayı değil yaşamı, hukuku ve barışı önceleyen bir diplomatik aktör olduğunu somut biçimde gösterecektir.

Bu bağlamda;

1. Kobani'de Kürt sivillerin kuşatma koşulları altında yaşamını yitirmesine yol açan insani krizin, barışın inşası ve sivillerin korunması sorumluluğu çerçevesinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nda ele alınmasına yönelik olarak Başkanlığınızca yürütülen veya planlanan bir gündem çalışması bulunmakta mıdır?
2. Kobani kuşatmasının kaldırılması ve Mürşitpınar Sınır Kapısı'nın insani yardıma açılması yoluyla çatışmanın derinleşmesinin önlenmesi ve diplomatik çözüm kanallarının güçlendirilmesi amacıyla, Meclis'in denetim ve yönlendirici rolünün devreye sokulmasına ilişkin olarak Başkanlığınızca değerlendirilen kurumsal mekanizmalar mevcut mudur?
3. Kobani'de ortaya çıkan ağır insani tablonun, uluslararası insancıl hukuk, sivillerin korunması ve kalıcı barışın tesisi bağlamında bütüncül biçimde incelenmesi amacıyla bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasının, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin barışçı ve insani diplomasi kapasitesini güçlendireceği yönünde Başkanlığınızca yapılmış bir değerlendirme bulunmakta mıdır?
4. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin, Kobani kuşatmasının kaldırılması ve sınır kapılarının insani amaçlarla açılması yönünde uluslararası parlamenter diplomasi kanallarını (AKPM, IPU, ikili parlamenter temaslar) devreye sokmasına ilişkin olarak Başkanlığınız tarafından yürütülen veya planlanan herhangi bir girişim mevcut mudur?